

KUYISHDA BIRINCHI TIBBIY YORDAM KO'RSATISH.

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

SAFAROV ORIFJON ISLOMOVICH

IKRAMOV MARXAMAT MAMADIYOROVICH

Annotatsiya: Ushbu maqola kuyishda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, kelib chiqish sabablari, klinikasi davolash, bu kasallikda zamonaviy davolash usullarini qo'llash, zamonaviy texnikalardan foydalanishga mo'ljallangan.

Abstract: This article is intended to provide first aid for burns, its causes, clinical treatment, the use of modern treatment methods in this disease, and the use of modern techniques.

Аннотация: Целью данной статьи является оказание первой помощи при ожогах, причины их возникновения, клиническое лечение, применение современных методов лечения при этом заболевании, а также применение современных методик.

Kuyish – terining xavfli shikastlanishi bo'lib, bunda nafaqat teri balki boshqa a'zolar ham zararlanadi. Ayniqsa kuyish buyraklar, yurak, moddalar almashinuvini buzishga, tana harorati oshishiga, qayt qilish va boshqa asoratlarga olib keladi. Kuygan vaqtda nima qilish kerak, shikastlangan insonga qanday birinchi yordam berish kerak? Axir, insonning keying ahvoli va hatto uning hayoti ham ko'rsatilgan birinchi yordamga bog'liq. Kuyish deganda to'qimalarning kimyoviy va termik ta'sirlar natijasida travmatik jarohati tushuniladi. Yuqori harorat bilan kuyish ko'pincha yong'in sodir bo'lganda, issiq jismlar, suv, yog' va boshqalar bilan kontakda bo'lganda kuzatiladi. Kimyoviy kuyish esa teri qoplamasiga ishqor, kislota va og'ir metall tuzlari tushganda kelib chiqadi. Aynan kuyish, inson o'limiga sababchi bo'luvchi jarohatlar ichida ikkinchi o'rinni egallaydi, ko'pincha kuygan inson yon atrofida o'z vaqtida va to'g'ri usulda birinchi yordamni ko'rsata olishmaydi. Shuning uchun ham har bir inson kuyishda birinchi yordam sifatida bajariladigan elementar harakatlarni bilishi shart. Kuyish jarayoni kuzatilsa, birinchi navbatda tez tibbiy yordamga qo'ng'iroq qilish kerak. Ular kelgunicha bemor ahvolini yaxshilash uchun ayrim harakatlar bajarilishi kerak: Jarohatlovchi manbani olib tashlash, kuygan kiyimlardan halos etish kerak;

10-20 daqiqa davomida kuygan sohani muzlatish zarur (uzoq muddatga muzlatish qon tomirlarni kuchli spazmiga olib keladi, qon bilan ta'minlanishni buzadi), bu terining kuyish chuqurligini kamaytiradi, to'qimalar zararlanishini va og'riq hissini kamaytiradi. Kuygan sohani muzlatish faqatgina kuygandan keyin 2 soat davomida bajariladi;

Og'riqsizlantirish, undan keyin kuygan sohaga steril bog'lam qo'yish, agar kuyish katta sohani egallagan bo'lsa, toza yopinchiq bilan yopib qo'yish kerak;

Birinchi darajali kuyishlarda maxsus kuyishda qo'llaniladigan moddalardan foydalansa bo'ladi. Agar yosh bola kuygan bo'lsa, terini qayta ishlashda e'tiborli

bo'lish kerak. Bolalarda kuyishda eng asosiy qilinishi kerak bo'lgan chora antiseptikadir. Ota-onalar doimo savollar berishadi, kuyganda paydo bo'ladigan pufakli yaralarni qanday qilib zararsizlantirish va og'riqni qanday kamaytirish mumkin? Brilliant yashili (Бриллиантовый зелёный) va yod eritmasi haqida unuting, bolakayning nozik terisiga bunday vositalar qo'zg'atuvchi ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun hozirgi pediatriklar antiseptik vosita sifatida kumush tuzlari eritmalaridan foydalanishni tavsiya etishmoqda. Masalan, "Surfalgin" preparati bakteriyalardan himoya qiladi, regeneratsiya (bitish) jarayonini tezlashtiradi va har qanday bolalar terisiga mos keladi.

Kuyganda umuman mumkin emas!

Jatohatlangan sohani o'simlik moyi va kraxmal bilan yuvish;

Spirit saqlovchi preparatlardan foydalanish, yod va shu kabilar;

Teridagi pufaklarni mustaqil ravishda "yorish";

Teriga yopishib qolgan kiyimlarni mustaqil ravishda olib tashlash;

Kuygan sohaga maz surtish;

Bitish jarayonini tezlashtirish maqsadida siydikdan foydalanish.

Birinchi darajali kuyishda qo'lning terisi bir oz qizaradi. Bu holat ma'lum vaqtdan so'ng o'z-o'zidan o'tib ketishi mumkin. Ikkinchi darajali kuyish pufak shakllanishi bilan kechadi. Qo'lning kuchli kuyishida davolashni mutaxassislariga qoldirish kerak, yuzaki kuyishlarni uy sharoitida ham muvaffaqiyatli davolash mumkin.

Terining bir qismi kiyim ostida shikastlangan bo'lsa, uni yechish kerak. Kiyimni tezroq yechish keyinchalik yopishib qolish tufayli qo'shimcha jarohat yetmasligini ta'minlaydi.

Har qanday turdagi kuyishda dastlabki vaqtlarda bog'lam bilan yurish kerak, ayniqsa tunda. Bu infeksiyaning oldini olishga yordam beradi. Bir necha kundan so'ng bog'lamni olib tashlash mumkin, ammo yana bir muncha vaqt kuygan joyda hosil bo'lgan nozik teriga zarar yetkazmaslikka harakat qilish kerak.

Kundalik turmushda bajariladigan yumushlarda qo'lni kuydirib olish noyob holat emas, shuning uchun uyda bunday kuyishlarda birinchi yordam ko'rsatish uchun kerak bo'lgan dori vositalarini saqlash maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://bilim.tma.uz/articles/318>
2. <https://ghealth121.com/treatments/brain-hemorrhage/?lang=uz>